

Населення Гомеля на початку ХХІ століття: етнокультурний аспект

Оксана Яценко

In the article the characteristic of ethnic and cultural aspects of mode of life of Gomel's citizens in the beginning of the XXlth century is given. The materials of field ethnographic researches of 2008–2009 years are used by the author.

У статті надана характеристика етнокультурних аспектів способу життя населення Гомеля на початку ХХІ століття. А також використано матеріали польових етнографічних досліджень 2008–2009 рр.

Національний аспект культурних традицій міських жителів Білорусі не раз привертав увагу дослідників. Це пов'язано зі значним впливом міст на формування національної культури білорусів у далекому історичному минулому, а також багато в чому зумовлено фактом іноетнічності міського населення білоруських губерній в оточенні сільської людності в період їхнього входження до складу Російської імперії, перипетіями національної політики в радянські часи, що позначалися на досягненнях народної культури білорусів, увагою до збереження історичної спадщини та процесів відродження білоруських народних традицій, які багато в чому зорієнтовані саме на міський простір (масове проведення свят календарного циклу, зберігання в музеях обласних і районних міст Білорусі предметів народного мистецтва, долучення міських жителів до участі в різних видах народної творчості тощо). Організація й проведення в міських населених пунктах Білорусі Масниці, Купайла, Обжинків, свята міста з налагодженням роботи містечка майстрів, де виготовляють і продають предмети народної творчості тощо, які останніми десятиліттями набувають широких масштабів, сприяють підтримці патріотизму, вихованню поваги до своєї історії, – усі ці чинники посилюють актуальність теми, спрямованої на визначення етнокультурного аспекту в розвитку нинішніх білоруських міст.

Гомель можна вибрати як об'єкт для вивчення з кількох причин. По-перше, це одне з найбільших міст сучасної Білорусі. Великий міський центр із розвинутою промисловістю, інтенсивними торговельними контактами, розгалуженою мережею освітніх та культурно-освітніх установ, як відомо, має свої закономірності еволюції етнокультурних процесів. До них належать помітно швидші темпи змішування різних традицій, велика насиченість і строкатість матеріального середовища, прискорене прийняття новацій та уніфікація побуту, поєднання низки напрямів у соціальній сфері, багатий духовний простір і водночас сприятливіший ґрунт для виникнення різних проявів «антикультури». Тому на гомельських матеріалах можуть яскравіше, рельєфніше проявитися ті

тенденції етнокультурного розвитку, що тільки зароджуються в інших міських населених пунктах Білорусі або виявляються там не дуже чітко. Саме в цьому великому міському просторі можуть втратитися деякі артефакти культури, які ще досить повно зберігаються у святковому й повсякденному побуті населення малих міст країни. Крім того, географічне розташування Гомеля завжди спонукало розглядати його історію в контексті долі трьох східнослов'янських народів, трьох культур – білоруської, української та російської. Звідси також випливає актуальність звернення до етнокультурного аспекту способу життя сучасного гомельського населення.

Хронологічний відрізок часу – початок ХХІ ст. – вартий наукової уваги, оскільки в цей час, з одного боку, фактично пішли з життя люди, що народилися й сформувалися в умовах традиційно-побутової культури, а в містах мешкають уже їхні нащадки. З другого боку, цей період відомий як етап ламання радянського способу життя та активного сприйняття новацій, що відбуваються передусім у межах міст.

Історіографія проблеми надзвичайно широка, якщо мати на увазі дослідження етнокультурних процесів у містах Білорусі. Звернімося до публікацій останніх часів. Комплексну характеристику міського способу життя подано у виданні «Громадський побут і культура міського населення Білорусі» [1]. Фундаментально розроблено зазначену проблему в багатотомній серії «Білоруси» [2]. Нинішнім етнокультурним процесам присвячено видання 2009 року «Білоруси: Сучасні етнокультурні процеси» [3]. У ньому розглянуто чинники сучасних етнокультурних процесів, міську сім'ю та родинні стосунки, святкову культуру та декоративно-житкове мистецтво, стан професійної культури. Під час створення згаданої книжки важливу роль відіграв показ залучення форм традиційної культури до способу життя сучасного міського населення Білорусі. Проте етнокультурний аспект розвитку Гомеля на сучасному етапі спеціально не вивчали.

Мета праці – аналіз деяких аспектів етнокультурних процесів у житті гомельців на початку ХХІ ст., а саме прихильності сучасних міських мешканців до ціннос-

тей білоруської традиційної культури. Цей сюжет допомогло висвітлити опитування мешканців Гомеля за спеціально складеною для цього програмою, здійснене восени 2008 – на початку 2009 року. До програми ввійшла низка тематичних блоків, що окреслювали ставлення до оформлення предметів інтер'єру творами білоруського декоративно-вжиткового мистецтва, споживання традиційних білоруських страв, живучість фольклорного струменя, міцність сімейних стосунків через інформацію про підтримку родинних та інших зв'язків, зацікавлення сучасних гомельців у популяризації виявів білоруської народної культури в засобах масової інформації та ін.

Опитування охопило велику кількість людей – усього 645 осіб, серед яких 237 чоловіків і 408 жінок. Білорусами вважають себе 555 осіб, серед яких 196 чоловіків і 359 жінок. Решта, що позначила свою національну належність в інших графах, становила групу кількістю всього 90 осіб (41 чоловік і 49 жінок). Таким чином, проведення аналізу зібраних матеріалів дає змогу досить об'єктивно оцінити залучення тих чи тих елементів традиційної культури до сучасного світу міських білорусів (вони становлять переважну більшість опитаних – 86%), а також уявити національний аспект міської культури на початку XXI ст.

Більшість із опитаних народилася в Гомелі або в інших містах і селах Гомельської області, чимало респондентів походять із сільської місцевості та міст інших частин Білорусі, а також деяких територій колишнього СРСР, однак проживає в Гомелі досить давно. Інформацію збирали в різних установах, були охоплені галузі освіти, охорони здоров'я, сфера послуг, виробництво, в опитуванні брали участь пенсіонери, студенти ГДУ ім. Ф. Скорини.

За віковими групами всю сукупність анкетованих можна розподілити так: до молодшої вікової групи ввійшло 363 особи віком від 18 до 28 років (56,3% від загальної кількості тих, що відповіли на питання), досить великою виявилася група людей середнього та старшого віку (приблизно від 29–30 і до 55 років), до її складу залучено 241 особу – відповідно 37,3%, додатково опитано літніх людей – старшими за 55 років визнала себе 41 особа поміж анкетованих (6,4% від загальної кількості). Найстаршому учасникові опитування було 77 років, а найстаршій жінці на момент опитування в жовтні 2008 року виповнилося 83 роки. Окреслений розподіл за віковими групами дає змогу повною мірою з'ясувати думки гомельців молодого та середнього віку щодо місця явищ традиційної культури в їхньому житті, а також певною мірою порівняти це ставлення з поглядом людей старшого віку на функціонування традиції в міському середовищі. Проте загалом під час узагальнення та вивчення здобутих даних головну увагу було зосереджено на показові проявів традиційної культури в першій і другій вікових групах.

Безперечно, серед учасників нашого опитування досить багато тих респондентів, що народилися й виховувалися поза побутованим класичної білоруської традиційної культури. Цікаво проаналізувати їхнє бачення

світу культури, що своїми джерелами сягає селянського простору, з яким вони та їхні батьки здебільшого вже втратили прями зв'язки. Не менш важливо зафіксувати ставлення до народних джерел молодих мешканців міста – саме молодь має відповідати за подальший розвиток цих форм культури й трансляцію в майбутнє духовних цінностей, що їх нагромадили предки.

Матеріальна культура білорусів складається з кількох компонентів, серед яких народний одяг і житло зазнали найбільших змін. Сьогодні набагато міцніше закріпилися елементи білоруської народної кухні. Гомельці, які заповнили анкети, вважають, що найпоширеніші національні страви в їхньому раціоні – це страви з картоплі. До речі, саме про деруни (біл. драпікі) найчастіше йдеться у відповідях. Загалом абсолютна більшість учасників опитування повідомила, що в системі свого харчування вживає білоруські страви. Респонденти неодноразово називали млинці, страви з овочів, м'яса (домашні ковбаси та ін.). Для багатьох, як і раніше, актуальні крашанки, кутя, коровай як обрядові страви. Під час опитування рідше згадують білоруські народні страви, що подають на святковий стіл – тут перевагу надають сучасним рецептам та складникам для приготування відповідних страв.

Міське житло у своєму оформленні, як з'ясувалося, незважаючи на уніфікацію, ще зберігає низку рис, пов'язаних із традиційною культурою. Деякі гомельці використовують предмети з національною символікою для оформлення інтер'єрів, про це свідчать відповіді на питання, виявлені приблизно в п'ятій частині анкет, а також наведений перелік відповідних речей (вишиванка, панно, вироби із соломки, дерева та ін.). Проте 80,6% від усіх опитаних не використовують згадані речі для оздоблення своєї оселі. Водночас переважна більшість зберігає вдома речі, що є творами декоративно-вжиткового мистецтва або продукцією сучасних фабрик художніх виробів, які можна розмішувати в кімнатах [див.: мал. 1, 2, 3]. Спираючись на відомості анкет, можна стверджувати, що в будинках міських жителів зберігаються ткані вироби (скатертини, килими та ін.), вишиті картини, скриньки, лляні речі, дерев'яні ложки, кераміка, плетені й вишиті серветки, художня соломка, вироби з лози, дерев'яні різьблені вироби та ін. Популярні серед гомельців зображення тварин, зокрема зубра, траплялися серед відповідей назви сувенірної продукції, «павуки», плетені личаки, кухонне начиння, але перше місце за частотністю згадок серед збережуваних предметів належить рушникам і виробам із соломки. Деякі респонденти підкреслили, що це такі речі, «що від села залишилося», «бабуся вишивала», і ці артефакти в родинних оточеннях дбайливим ставленням.

Деякі гомельці мають у своєму гардеробі речі з національною символікою або елементами національного орнаменту. Таких анкет отримано близько чверті від загальної кількості (27,1%), при цьому серед білорусів цей показник достоту такий самий (27,9% від усіх білорусів, що взяли участь в анкетуванні).

Одну з базових основ традиційно-побутової культури створюють родина та родинні взаємини. Блок із чоти-

рьох питань мав допомогти у визначенні міцності родинних зв'язків у житті сучасних гомельців. У минулому невід'ємною рисою сімейних традицій білорусів був авторитет старших членів сім'ї, нинішній спосіб життя спричинив істотну зміну в ставленні до батьків – економічна незалежність дітей, їхній по-іншому сформований світогляд та інші чинники знизили планку авторитету старших поколінь. Це явище заявило про себе ще за радянських часів, має воно продовження й тепер. Беззастережно визнають авторитет старших членів родини 47,6% від усіх опитаних, а категорично не визнають – лише 6,4% від загальної кількості, тобто зовсім незначна частина. Назагал у білорусів ситуація виглядає так: завжди визнають авторитет старших 46,7%, категорично не поділяють цієї думки 6,5% білорусів. Завжди, у деяких випадках або хоча б зрідка визнають авторитет старших 93,6% гомельців, що стали учасниками анкетування. Отже, попри те що в культурі взаємин відбуваються зміни, однак прихильність до традиційних стосунків у родинах сучасних міських жителів ще дуже сильна. Навіть у наймолодших групах повага до старших у родині досить яскраво виражена: наприклад, серед молодих жінок віком до 29–30 років зафіксовано 192 (91,4%) позитивні відповіді (від загальної кількості респондентів цієї групи, що становить 210 осіб).

Одним із показників орієнтації сучасної родини на традиційні норми поведінки є наявність та інтенсивність контактів із родичами. На питання – «Ваша сім'я підтримує зв'язки з далекими родичами, які живуть близько від Вас (в одному місті, у найближчій сільській місцевості)?» – отримали такі відповіді: «так» – стверджували 359 осіб, «у деяких випадках» – 172, «іноді» – 82 людини, «ні» – лише 32 особи від усієї кількості (5%). У гомельців-білорусів родинні зв'язки не менш міцні, ніж серед усього загалу опитаних, серед них тільки 4,5% не підтримує згаданих вище контактів.

У традиційній білоруській культурі здавна почесне місце належало кумам. Кумівство, як свідчать матеріали проведеного дослідження, не поступилося своїми позиціями, незважаючи на порушення стабільності родинних взаємин, зміну акцентів у стосунках чоловіка та дружини, ставлення суспільства до матері-одиначки тощо. Підтвердженням можуть слугувати такі цифри: 77,5% підтримують традиції кумівства, лише п'ята частина (22,5%) зазначила, що в родині уникають їх. Назагал серед білорусів показник приблизно такий самий (78,7%).

Білоруси, як і українці, росіяни, славилися своєю гостинністю. Міський спосіб життя в сьогоденні умовах не сприяє частим контактам людей, надзвичайно зайнятих на роботі. Помешкання у віддалених частинах міста, часто на околицях і в спальних районах, різноманітні зацікавлення, не пов'язані з виробничою сферою, також потребують часу для реалізації. Житель міста набагато замкнутіший у світі своєї повсякденності, ніж колись сільський мешканець, носій традиційної культури. Водночас гостинність та відвідування родичів і знайомих збереглися в місті та є, як і раніше, важливим засобом комунікації. Звернімося до підрахунків: серед усьо-

го загалу опитаних більшість вважає свою родину гостинною, тільки десята частина (10,2%) анкетованих не змогла назвати свою сім'ю такою. Аналогічну картину спостерігаємо серед гомельців-білорусів.

Етнологічна характеристика етнокультурних процесів передбачає дослідження використання рідної мови. При цьому, на нашу думку, важливим критерієм треба визнати функціонування білоруської мови вдома, а не тільки на роботі, в офіційній сфері тощо. Тому в анкеті наявне питання – «У вашій родині заведено розмовляти білоруською мовою?» – та наведені чотири варіанти відповіді: «так, завжди», «так, у деяких випадках», «дуже рідко», «ні». Останньою графою скористалися 65% білорусів, 74% з групи інших учасників опитування, тобто третина сучасних білорусів, жителів міст, ствердно відповіли на питання, а серед представників інших національностей чверть користується в домашніх умовах білоруською мовою або часто, або в деяких випадках, або зрідка (найбільша кількість відповідей). Загальний позитивний показник функціонування білоруської мови в домашньому вжитку серед опитаних гомельців становить 33,7% від усієї кількості анкетованих.

В одному з найновіших видань білоруських етнологів, присвяченому сучасним етнокультурним процесам, автори також дійшли висновку, що «у східних областях (Вітебська, Могильовська, Гомельська) 6 із 10 білорусів послуговуються вдома російською мовою», у міському середовищі, а також у білорусько-російському та білорусько-українському прикордонних ареалах цей показник істотно змінюється. Згідно з опублікованими даними російською мовою зазвичай розмовляють удома 77% білорусів, білоруську використовують у зазначеній сфері 23% білорусів, які живуть у містах [3, с. 76]. Не можна злегковажити тим фактом, що деякі відповіді анкетованих гомельців свідчать про відродження мовної практики завдяки спонуці, яка походить від дітей і спрямована на батьків. Скажімо, трапляється інформація про ведення розмови в деяких випадках по-білоруськи «з ініціативи сина» та ін. Це варто пояснювати мовною політикою та поглибленим вивченням рідної мови в школах, вищих навчальних закладах, обґрунтуванням її істотної ролі як засобу інтеграції в соціальне, культурне життя республіки.

Візитною карткою білоруської традиційної культури можна назвати народну казку. Сучасні видавництва пропонують маленьким мешканцям міст та їхнім батькам велике різноманіття гарно ілюстрованих книжок для дітей. Ця література охоплює найвідоміші та найпопулярніші у світі казкові сюжети. При цьому читання у світі дитячої розважальної культури відходить на другий план, поступаючись місцем комп'ютерним іграм, сучасній мультиплікаційній продукції. Водночас вивчення відповідей гомельців різного віку на питання – «У Вашій родині дітям розповідають білоруські народні казки?» – дає підстави для такого твердження: сфера побутування білоруської народної казки в сьогоденні міському житті істотно звузилася, проте не зникла зовсім, прихильність до цього фольклорного жанру досить помітна. З наших підрахунків впливає таке: трохи більше за

половину опитаних гомельців відповіло ствердно на зазначене питання, додатково зауважуючи, що білоруську казку в їхніх родинях можна почути часто (106 осіб) або зрідка (225 осіб), не розповідають білоруських народних казок у 314 сім'ях, що становить 48,6% від загальної кількості. Цікаво, що як самі білоруси, так і представники інших етносів назагал з повагою ставляться до казкової традиції як засобу розваги й виховання дитини – різниця у відповідях незначна. Так, серед білорусів удаються до казки 51,8% від усієї сукупності міських жителів, а серед інших учасників опитування – 47,7% від їхньої загальної кількості.

Білоруська народна музика має багатий спектр своїх проявів: власне інструментальне виконання, супровід танців, вокальний спів тощо. На території Білорусі склалася низка музичних діалектів, набули поширення різні музичні інструменти. Народні мелодії стали основою для створення багатьох популярних у країні та за її межами творів білоруських музикантів-професіоналів. Теперішній світ насичений іншими музичними ритмами, пройнятий прагненням приєднатися до найкращих досягнень світової музичної культури, він також миттєво сприймає й шлягери, не завжди високої якості.

У цьому поєднанні класичних творів із деякими низькопробними штампами поп-музики білоруська народна музична традиція зуміла знайти свою нішу й залишитися привабливою для значної кількості міських жителів. Живучість народної пісні в селянському середовищі детально зафіксували музикологи, а от побутування білоруської пісні в міському середовищі поза межами фольклорних колективів, у повсякденному житті людей та на свята залишилося не дослідженим повною мірою. Чи співають сьогодні гомельці, особливо молодого та середнього віку, білоруські народні пісні? Відповідь на це питання, на наш погляд, одночасно треба вважати й показником розвитку форм традиційної культури в сучасному суспільстві.

В одній третині опитаних побутують білоруські народні пісні в родинях, а дві третини вже не співають їх удома. Привертає увагу й те, що хоч багато респондентів дало в листах ствердну відповідь, проте не були зазначені конкретні назви творів. Жінки-білоруски середнього віку набагато частіше прихильні до співу білоруських пісень, ніж молоді білоруски. Народна пісня знайшла своїх шанувальників і серед міських жителів інших національностей. Наприклад, кількість жінок цієї групи, у родині яких часто або зрідка звучать білоруські пісні, завжди у всіх вікових групах переважає тих, у кого ці мелодії не звучать. Однак усі опитані чоловіки, які не вважають себе білорусами, здебільшого не виконують білоруських народних пісень.

Ті міські мешканці, у чиїх родинях співають пісні, під час заповнення анкет із власної ініціативи називали не тільки білоруські народні пісні, а й сучасні естрадні, що здобули популярність і співані в їхньому будинку. Тому опитування вийшло за межі вивчення власне білоруської народної пісні. Зрештою незаперечними «лідерами» серед усіх названих творів стали (у міру зменшення кількості згадувань) «Тече вода в ярок» (біл. «Цячэ вада

ярок»), «Косив Ясь конюшину» (біл. «Касі Ясь канюшыну»), «Купалинка» (біл. «Купалінка»), і навпаки, рідко звучали «застільні пісні», «різдвяні», «купальські».

У результаті аналізу матеріалів виявлено низку тенденцій, які свідчать про трансформацію народної пісенної традиції. За допомогою згаданих відомостей можна пояснити те, що опитані гомельці серед білоруських народних пісень називали сучасні пісенні твори, які здобули популярність здебільшого в радянські часи. Ще одна важлива риса сучасності – сприйняття мешканцями міст білоруської народної музики завдяки її виконанню сучасних естрадних співаків та фольклорних колективів. В анкетах це явище чітко виражене та, навіть можна сказати, мало масовий характер (записи «з репертуару «Сябро», «Песняро» та багато ремарок, схожих на ці). Свого часу досить помітну роль в інкорпорації білоруської пісні в щоденне життя відіграли «Песняры» та «Сябры», а сьогодні коло професіоналів, які приєдналися до цього процесу, стало помітно ширшим. Білоруську пісню часто пізнають уже не завдяки родинній співочій традиції, а через слухання музичних творів по радіо й телебаченню, і, таким чином, цей витвір народної творчості долучається до духовної культури міських жителів.

Деякі респонденти додатково занотовували назви пісень, що присвячені Білорусі, наприклад, часто згадували твір О. Пахмутової «Біловезька пуща». Переплетення традицій народів, що живуть поруч, зумовило культурний взаємообмін між ними, унаслідок чого деякі українські та російські пісні набули значного поширення й вибороли народне визнання й любов та сприймаються як свої. Тому в анкетах можна побачити багаторазове додаткове згадування окремих творів українців і росіян для характеристики сучасної співочої культури гомельців («Несе Галя воду», «Ой мороз, мороз» та ін.).

Зацікавлення білоруською традиційною культурою виражається й через бажання гомельців розширити свої знання з цієї теми на основі засобів масової інформації. Звернення до фольклорних джерел у сучасних умовах здійснюється й за допомогою теле- і радіопередач, у яких ідеться про історико-культурну спадщину білорусів, розкриваються фольклорно-етнографічні сюжети (зокрема й за матеріалами Гомельщини). Такі програми готує як центральний, так і місцеві міські радіо- і телецентри. Наявність аудиторії в згаданих інформаційних продуктах – свідчення бажання дізнатися про свої етнографічні першоджерела. Підрахунки відповідей дали такі результати: часто, систематично дивляться або слухають означені передачі 14,4% від загальної кількості, зрідка – 54,4% опитаних. Отже, разом це становить дві третини анкетованих, і лише одна третина не використовує можливостей таких переглядів. При цьому майже не помітно різниці у відповідях між гомельцями-білорусами та іншими. Значною мірою це можна пояснити справжньою привабливістю образів народної спадщини, незмінної впродовж багатьох століть, розумінням її значення для розвитку країни в минулому, теперішньому й майбутньому, а також позитивним впливом активної популя-

ризації білоруської культури ЗМІ Білорусі в останні десятиліття, вивченням історії та культури країни в освітніх закладах різного рівня, розгортанням краєзнавчої роботи, яка спонукає до вивчення місцевих традицій, зокрема фольклорно-етнографічних.

Оцінити ставлення до білоруської традиційної культури можна за допомогою участі в різних видах народної творчості. Тому до анкет залучили питання щодо занять гомельців у вільний час, про збереження традиційних ремесел і промислів. З'ясувалося, що серед жінок найбільше прихильниць вишивання, а чоловіки віддають перевагу різьбярству. У відповідях чоловіків і жінок простежуються різні ступені актуальності згаданої проблеми для анкетованих. У всіх вікових групах чоловіки найчастіше писали, що не мають стосунку до традиційних ремесел (141 з 237, або 59,5%), а жінки давали ствердну відповідь (270 із 408 – 66,2%). Міські чоловіки молодого віку рідше присвячують вільний час народним ремеслам. Тільки 56 молодих чоловіків прихильно ставляться до них, а 84 – негативно, проте серед відповідей гомельців середнього віку співвідношення між «так» і «ні» не таке критичне – відповідно виявлено 36 анкет із ствердного відповіддю та 48 із заперечною.

Усього 366 осіб із 645 (56,7%) так чи інакше спробували себе в цій сфері культури (або долучалися до неї в недалекому минулому). Серед білорусів цей показник трохи вищий (59,3%), ніж у представників інших етносів (41,1%). Молоді білоруски, мешканки міст, не поступаються людям літнього віку в прихильності до цих занять, про що свідчать такі цифри: дівчата та молоді жінки віком до 28 років вишивають і т. ін. (149 із 210 осіб цієї вікової групи (71%)), а серед відповідей жінок середнього віку зафіксовано 79 (61,2%) ствердних (загальна кількість респондентів цієї групи становила 129). До речі, літні жінки зазначали на полях анкет, що з огляду на вік тепер не вишивають, але раніше багато часу віддавали цій справі. Деякі респонденти зі згаданої групи доповнювали свою відповідь тим, що зараз багато й часто плетуть, зокрема разом з онуками.

Література

1. Грамадскі быт і культура гарадскога насельніцтва Беларусі / В. Бандарчык [і ін.]. – Мінск, 1993.
2. Беларусы: у 12 т. / В. Бандарчык, М. Ф. Піліпенка, А. І. Лакотка. – Мінск, 1995–2009. – Т. 12.
3. Беларусы: Сучасныя этнакультурныя працэсы / Г. І. Каспяровіч [і ін.]; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т мастацтвазнаства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы. – Мінск; 2009.

У сучасних містах Білорусі народна традиція існує й розвивається в зміненому вигляді в репертуарі фольклорних колективів. На питання про участь анкетованих мешканців міст або членів їхніх родин у білоруських фольклорних колективах одержано такі відповіді: п'ята частина респондентів задіяна в діяльності таких гуртів. Відповіді білорусів і міських мешканців іншої національної належності відрізняються неістотно. З цього погляду жінки активніші за чоловіків, а білоруски середнього та старшого віку – від молодих дівчат і жінок (що більший вік, то вищий показник активності). Таким чином, вектор на нерозривність зв'язків із народною культурою залишається істотним чинником сучасних етнокультурних процесів у міському середовищі. Незважаючи на те що місто зменшує можливість реалізації зацікавлень народними джерелами, пропонує людям нові види відпочинку, спонукає мешканців міст у вільний час до підвищення свого професійного рівня, пришвидшує ритм життя й залишає зовсім небагато можливостей для особистих проєктів мешканців, частина сучасних гомельців знаходить змогу долучитися до народного мистецтва та сприяти його подальшому збагаченню.

Отже, досліджені матеріали анкет із Гомеля дають підстави твердити, що на початку ХХІ ст. суспільство, як і раніше, дотримується багатьох засад минулих епох, а також прагне передати етнокультурний досвід прийдешнім поколінням. Попри загальну уніфікацію у світі міського побуту й культури, прихильність до народних джерел має велике значення для світоглядних засад і практики життя міських мешканців Республіки Білорусь. Білоруська традиція, поширившись серед мешканців міст інших національностей, закріпилася й стала стійкою рисою їхнього етнокультурного досвіду. Сьогоднішній етап у розвитку міського способу життя немислимий без залучення до нього набутоків старовини, які вдало поєднуються з характерними рисами сучасності.